

DS

Yves de Locht. — © Hatim Kaghat

President Emmanuel Macron staat op het punt “begeleid sterven” legaal te maken in Frankrijk. De Brusselse huisarts Yves de Locht strijdt al jaren voor euthanasie in Frankrijk en hielp tal van Fransen in België waardig sterven.

Jolien De Bouw

Zaterdag 16 maart 2024 om 03:00

In de vroege uurtjes van woensdag 31 januari komen Denis Rousseaux en zijn vrouw Marie-Josée aan bij Lydie Imhoff in Besançon. Het appartement van de 43-jarige vrouw is zo goed als leeg. Haar konijn Lucky vertrok een dag eerder naar een nieuwe thuis. Imhoff is klaar om naar Brussel te reizen. Haar laatste reis. “Mijn hoofd werkt, maar mijn lichaam laat me in de steek. Ik wil niet leven in een dood lichaam”, vertelt ze aan de journalist en fotograaf van AFP die haar volgen. Imhoff is deels verlamd sinds haar geboorte en gaat gestaag achteruit. Een aftakeling die niet te stoppen is en die ze niet wil uitzitten. Maar in haar thuisland is euthanasie verboden. Dus keek ze naar België met haar hoop op een waardig einde, net als heel wat van haar landgenoten.

Samen met het echtpaar Rousseaux, gepensioneerde zorgverleners die Imhoff als vrijwilligers hebben begeleid in haar lange parcours, rijdt ze uren naar het noorden. Ze maken nog een tussenstop aan de Belgische grens, bij Claudette Pierret, een militante die “al zeker honderd” Fransen hielp te gaan sterven in België. Pierret begon daarmee nadat ze de Brusselse huisarts Yves de Locht had ontmoet. Hij is het die Imhoff opwacht in Brussel, waar ze op 1 februari overlijdt. Na haar euthanasie zegt De Locht: “Ik had het gevoel dat de ziekte haar beetje bij beetje het leven kostte. Ik maakte een einde aan haar lijden, wat in overeenstemming is met mijn ethiek als arts.”

Clandestien in Frankrijk

Nadat dokter de Locht in Frankrijk een aantal lezingen had gegeven over hoe België omgaat met euthanasie, vonden steeds meer Fransen de weg naar zijn Brusselse kabinet. “Ik krijg bijna dagelijks verzoeken van Fransen”, vertelt hij aan de telefoon vanuit Marseille. “Het aantal Fransen dat euthanasie krijgt in België neemt toe.” Hij schat dat het er zo’n honderd per jaar zijn.

Ook andere buurlanden, zoals Zwitserland, zien zieke Fransen komen om te sterven. Euthanasie in een buurland, wordt door sommige Fransen misbruik genoemd, hoewel het volgens de wetten van die buurlanden kan. In Frankrijk zijn er drie- à vierduizend clandestiene euthanasieprocedures per jaar. Die worden in het geheim uitgevoerd, omdat er geen wet is.

De Locht is een van de gezichten geworden in het Franse euthanasiedebat. En daar lijkt nu schot in te komen. President Macron maakte in 2022 de verkiezingsbelofte een wet te zullen schrijven die euthanasie in Frankrijk zou legaliseren. Of neen, geen “euthanasie”, noch “hulp bij zelfdoding”, maar wel “begeleid sterven”. Het is een gevoelig lijntje waarop de Franse president balanceert, in een land dat zeer gevoelig is

voor dit soort ethische debatten. Woorden doen ertoe als Macron ook de meest conservatieve stemmen in het parlement wil overtuigen om in mei voor zijn wet te stemmen.

“Een kleine vooruitgang”, noemt de Brusselse dokter Macrons wet voorzichtig. “België is een soort mortuarium geworden voor Franse patiënten. Er zijn te veel aanvragen, waardoor Belgische ziekenhuizen steeds vaker de deuren sluiten voor buitenlandse patiënten”, weet De Locht, die de pensioenleeftijd al ruim gepasseerd is, maar gedreven wordt door het gevoel “iets te kunnen betekenen”. “Wat me geruststelt, zijn de bedankingen die we krijgen van de families en de opluchting bij de patiënt als we zeggen: ‘Ja, je mag sterven.’”

Het is ook de lijdensweg van zijn patiënten die De Locht motiveert om door te gaan. “Het maakt me verdrietig om te zien hoe ze, vaak heel ziek, honderden kilometers afleggen om ver van huis en familie te sterven. Dat zijn dingen die wij als artsen niet meer willen zien.”

Niet ziek genoeg

Maar De Locht zal ze blijven zien. Want Macron speelt op veilig. De weerstand tegen euthanasie in Frankrijk is immers groter dan in België. Die komt uit verschillende hoeken, somt De Locht op: “Religie – Macron staat voortdurend in contact met katholieke geestelijken en vertegenwoordigers van andere religies –, de farmaceutische lobby – veroudering is het grijze goud. Zelfs de Franse *Ordre des médecins* kant zich ook tegen euthanasie.”

Dus koos Macron voor een soort lightversie van de Belgische wet, waarvan hij de grote lijnen uitzette in een interview met de kranten *La Croix* en *Libération*. De regeling is er enkel voor meerderjarigen die lijden aan een “ongeneeslijke ziekte met een levensbedreigende prognose op korte of middellange termijn”. Een andere beperking is dat de patiënt “volledig onderscheidingsvermogen” moet hebben, wat mensen met psychische of neurodegeneratieve ziekten, zoals Alzheimer of Parkinson, uitsluit.

Vooraf Franse patiënten die niet aan die voorwaarden voldoen, zoeken een uitweg in België. “Wie kan voorspellen wanneer iemand anders toch zou sterven?”, vraagt De Locht zich af. “Kun je tegen een patiënt zeggen: ‘Volgens de wet ben je niet ziek genoeg, dus kom over een jaar maar eens terug.’? Ik ben erg gevoelig voor lijden. Mijn rol is niet om mensen te doden, zoals sommige Fransen beweren, maar om hun lijden te verlichten. Helaas leidt dat soms tot de dood.”

Omdat hij in Frankrijk zijn nek uitsteekt, kreeg De Locht al heel wat over zich heen, zoals verwijten en verzinsels die hij tot vervelens toe moet weerleggen in Franse tv-studio’s. “Wij zouden hier gehandicapte kinderen euthanaseren en bejaarden vermoorden.”

Die verhalen komen niet alleen uit obscure kringen. De voormalige aartsbisschop van Parijs, Michel Aupetit, verwees naar België als argument om tegen euthanasie te zijn, want, zo had hij gehoord, “daar brengen ouders hun autistische kinderen weg om ze te laten euthanaseren”.

Lydie Imhoff stierf een week voor haar 44ste verjaardag, zeshonderd kilometer van haar thuis. “Lydie, ik zeg je vaarwel”, zei dokter De Locht daarbij. Zij sloot af met: “*Bon, allez, salut les Belges, salut les Français.*”